Covid-19: Ny plattform för vaccin tas fram

Nr 3 2021

Forskning för hälsa

40 miljoner kronor till forskning om covid-19

COVID-19:
Behandling i tryckkammare utvärderas
SID 17

Sofia lyssnar på hjärtat
SID 25

LUNGFORSKNING:
Gunilla Westergren-Thorsson tog hem största anslaget
SID 18

Hjärt-Lungfonden

INNEHÅLL

Nr 3 2021

10

Göran blev svårt sjuk i covid-19 – men behandling i en tryckkammare fick honom på fötter

AKTUELLT 4

Nytt och nyttigt om forskning och annat från Hjärt-Lungfonden.

ANSLAG 18

Hjärt-Lungfondens Stora forskningsanslag 2021: Träning och stamceller ger hopp för lungpatienter.

KORSORDET 20

Lös korsordet och vinn en prisbelönt kokbok!

MÖTET 21

Kristinas pappa Sture dog alldeles för tidigt.

INTERVJUN 25

Sofia Rågenklint från Fråga Doktorn har lärt sig lyssna på kroppens signaler.

VI PÅ HJÄRT-LUNGFONDEN 26

Möt fondens insamlingschef Carin Blicke Rehle.

FRÅGA FORSKAREN 27

Kristian Riesbeck skapar en ny plattform för vaccinutveckling.

TRE FRÅGOR 28

Anette Jansson är Hjärt-Lungfondens expert på levnadsvanor och prevention.

6

Ny rapport presenterar fondens stora satsning på covid-19

6

Golftävling till förmån för forskningen

Min pappa var inte klar med livet

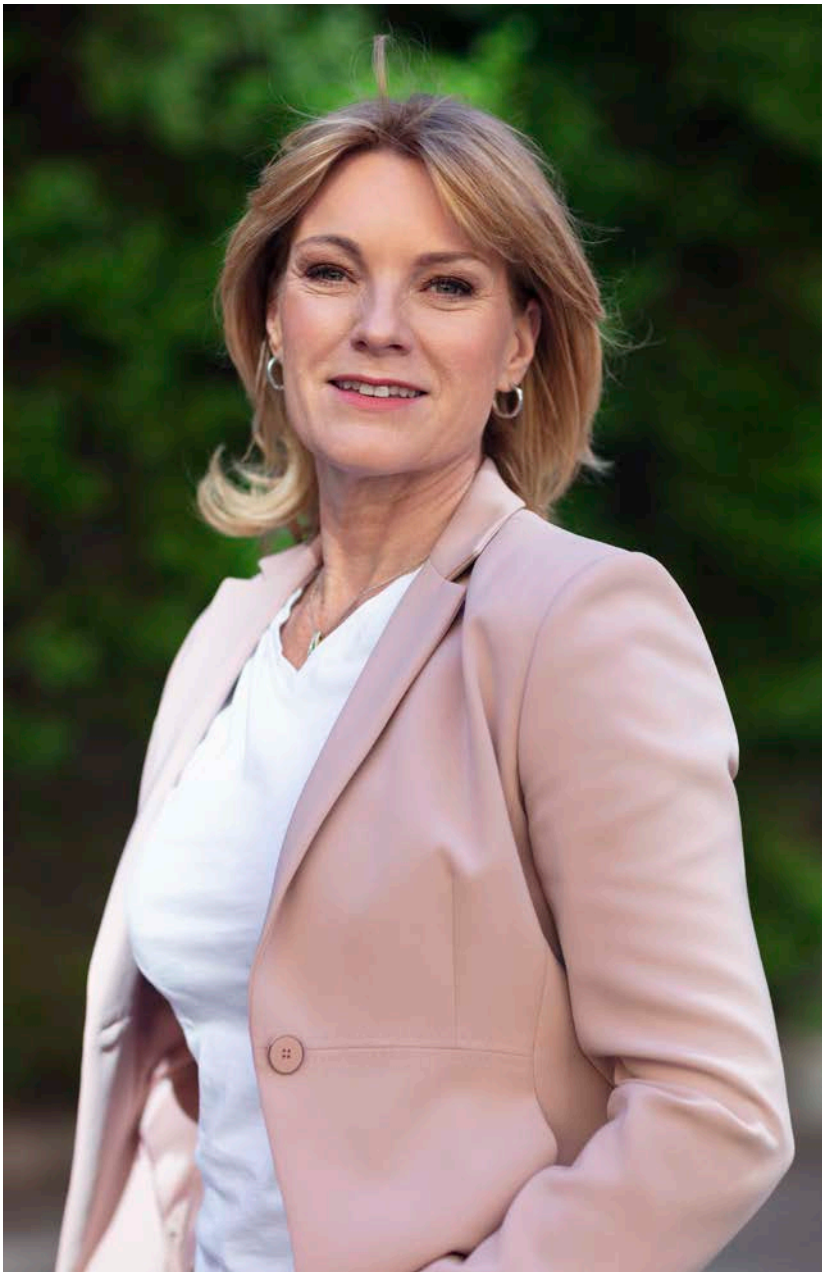

GÖRAN, 56, VAR en av dem som drabbades riktigt hårt av covid-19 i vintras. Han behövde sjukhusvård och var ganska illa däran.

Göran fick testa en ny experimentell behandlingsmetod på sjukhuset, syrgasbehandling i tryckkammare. Det fick honom att må bättre, han beskriver själv behandlingen som rena himmelriket.

I det här numret kan du ta del av Görans berättelse och läsa om den forskningsstudie som han blev del av. Tryckkammarprojektet är ett av 73 angelägna covid-19-forskningsprojekt som Hjärt-Lungfonden idag finansierar. Vi har under våren sammanställt en rapport som sammanfattar alla dessa projekt, och jag tycker att den samlade bilden är imponerande. Ladda gärna ned rapporten via vår hemsida och läs mer.

I den här tidningen kan du också läsa historien om min pappa. Han fick sin första hjärtinfarkt redan när han var 39 år. Själv var jag då bara 8. Han klarade den infarkten, men avled senare till följd av en ny, massiv hjärtinfarkt.

Saknaden är fortfarande obeskrivlig. Pappa var inte klar med livet och vi anhöriga var inte klara med honom.

Tack vare forskningen har behandlingsmetoder tagits fram som gör att allt färre behöver dö på det sätt som min pappa gjorde. Det är en utveckling som måste få fortsätta.

Stort tack för ditt bidrag!

Kristina Sparreljung
generalsekreterare, Hjärt-Lungfonden

Forskning för hälsa
ges ut av Hjärt-Lungfonden

Adress: Stora Nygatan 27, Box 2167, 103 14 Stockholm
Telefon: 08-566 24 200
E-post: tidningsredaktionen@hjart-lungfonden.se
Hemsida: www.hjart-lungfonden.se
Org nr: 802006-0763
Issn: 1653-9753

Ansvarig utgivare: Kristina Sparreljung
Chefredaktör: Nils Bergeå
Produktion: Hjärt-Lungfonden
Skribenter: Nils Bergeå, Karin Strand, Kristofer Kebbon och Johanna Lejon
Art Director: Pia Albinsson
Omslagsfoto: Matilda Sandberg/SVT
Tryck: Åtta.45 Tryckeri AB

90 KONTO SVENSK INSAMLINGS KONTROLL

Organisationer med 90-konto kontrolleras regelbundet av Svensk Insamlingskontroll. 90-konto är en garanti för att pengarna används på rätt sätt.

ClimateCalc
Denna trycksak är koldioxidkompenserad i enlighet med ClimateCalc. Kompensationen är köpt hos: South Pole
www.climatecalc.eu CC-000093/SE

Insamlingskonton
Pg 90 91 92-7
Bg 909-1927

Swish: 90 91 92 7

Gåvoservice
Telefontid: 8.00-18.00
Telefon: 0200-88 24 00
E-post: gava@hjart-lungfonden.se

Citera oss gärna, men ange källan.

Hjärt-Lungfonden samlar in pengar till vetenskapligt utvald forskning och arbetar för ökad kunskap om forskningens betydelse, för att ge fler ett längre och friskare liv. Hjärt-Lungfonden bildades 1904 i kampen mot tuberkulos och vår vision är en värld fri från hjärt- och lungsjukdomar.

Hjärt-Lungfonden

TEXT **NILS BERGEÅ**

298
miljoner kronor

delade Hjärt-Lungfonden ut till forskningen 2020. Tack för ditt bidrag!

Hjärt-kärlsjukdom kostar över 60 miljarder per år

Hjärt-kärlsjukdom kostar inte bara liv och lidande utan även stora summor pengar. På ett år uppgår kostnaden för samhället till hela 60,2 miljarder kronor – vilket motsvarar närmare 6 000 kronor per invånare i Sverige.

DET VISAR EN ny rapport från Institutet för hälso- och sjukvårdsekonomi, IHE, som har tagits fram på uppdrag av Hjärt-Lungfonden.

– Den nya siffran visar att samhällskostnaderna för sjukdomar som hjärtinfarkt och stroke är mycket höga. Över två miljoner svenskar lever i dag med hjärt-kärlsjukdom. Med hjälp av mer forskning vill vi kunna bidra till att minska både lidandet och kostnaderna, säger Kristina Sparreljung, generalsekreterare för Hjärt-Lungfonden.

I kostnaderna för hjärt-kärlsjukdom i Sverige under 2019 ingår sjukvårdskostnader, kostnader för kommunal omsorg, kostnader för vård från närstående samt produktionsbortfall.

Samma beräkningar för år 2009 gav siffran 59,3 miljarder kronor, vilket innebär att kostnaderna ökat med cirka 1,5 procent under en tioårsperiod. Samtidigt har antalet invånare som lever med hjärt-kärlsjukdom ökat betydligt snabbare.

– Samhällskostnaderna för hjärt-kärlsjukdom är fortsatt mycket höga. Att de inte tycks öka i samma takt som antalet hjärt-kärlsjuka tyder på att forskning spar både lidande och pengar. Jag tänker framför allt på den forskning som resulterar i bättre vård och behandling av dem som har insjuknat i någon av hjärt-kärlsjukdomarna, säger Jan Nilsson, ordförande för Hjärt-Lungfondens forskningsråd.

FLER RAPPORTER PÅ VÄG

IHE arbetar med två ytterligare rapporter på uppdrag av Hjärt-Lungfonden. Den ena handlar om hur stor andel av hjärt-kärlsjukdomarna som kan kopplas till våra levnadsvanor, och den andra om värdet av forskning i behandlingen av hjärt-kärlsjukdom. Läs om resultaten av dessa rapporter i kommande utgåvor av Forskning för hälsa.

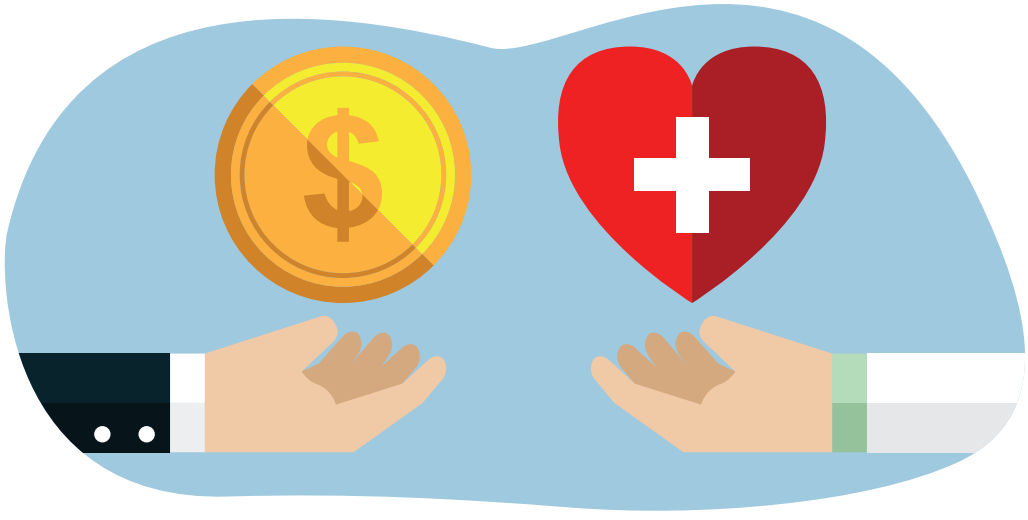

Upplagring av särskilt fett kopplas till hjärtdöd

Forskare vid Karolinska institutet, University of Oxford och Köpenhamns Universitet visade nyligen att förhöjda halter av vissa fetter, så kallade ceramider, i blodet kunde kopplas till en tiofaldigt ökad risk att dö i hjärt-kärlsjukdom. Bakom upptäckten står bland andra docent Craig Wheelock vid Karolinska institutet som har en av Hjärt-Lungfondens forskartjänster.

Behandling med läkemedlet liraglutid, är godkänt för behandling av fetma och typ 2-diabetes, kunde dock hålla ceramid-halterna i schack, jämfört med placebo. Resultaten publicerades i maj i tidskriften Journal of the American College of Cardiology.

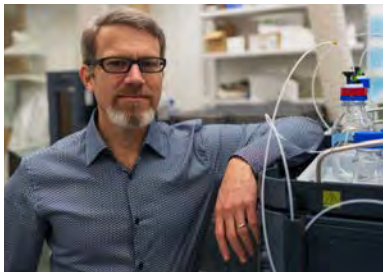

Craig Wheelock

SCAPIS: Husdjurs påverkan på nattsömnen undersökt

Sover husdjursägare sämre än andra? Nyligen publicerades en SCAPIS-baserad studie av det lite ovanligare slaget.

HJÄRT-LUNGFONDENS STÖRSTA enskilda forskningssatsning genom tiderna, befolkningsstudien SCAPIS, utgör grunden för en lång rad forskningsprojekt. 30 000 deltagare från hela Sverige har deltagit i den omfattande studien I mars öppnades portarna till SCAPIS enorma forskningsbank för forskare knutna till svenska lärosäten.

Några av SCAPIS-projektets huvudpublikationer är på väg att publiceras inom det närmaste året – läs mer om detta i kommande utgåvor av Forskning för hälsa. I april publicerades en SCAPIS-baserad studie av aningen udda slag i en vetenskaplig tidskrift.

Tidigare forskning har indikerat att husdjur kan påverka ägarnas sömn. Forskare i Uppsala har nu utforskat det påstådda sambandet ytterligare med hjälp av SCAPIS-data. De jämförde uppgifter om husdjursägarskap med SCAPIS-deltagarnas självrapporterade sömndata.

Forskarna kunde inte hitta något samband mellan sömnvanor och husdjursägarskap generellt. Den enda tendens till samband man såg var att kattägare hade större svårigheter att uppnå den rekommenderade sömnlängden sju timmar per natt jämfört med icke-kattägare.

Studien publicerades i tidskriften *Science Reports* i april.

SCAPIS: Vanligt med maskerad hypertoni

En SCAPIS-baserad, nyligen publicerad studie visar att så kallat maskerat högt blodtryck (hypertoni) är en vanlig företeelse och antagligen ett underskattat kliniskt problem.

Maskerad hypertoni innebär att blodtrycket är normalt vid läkarbesök, men förhöjt resten av dygnet eller på natten. Tillståndet är svårt att upptäcka i sjukvården. Omkring 25 procent av deltagarna i studien hade maskerad hypertoni, och det gällde både bland de som fick behandling för hypertoni och de som inte fick det. Maskerad hypertoni var vanligare hos män än hos kvinnor.

Det omvända fenomenet, högt blodtryck under läkarbesöket men normalt övrig tid, kallas ofta vitrockshypertoni. Detta var tvärtom vanligare hos kvinnor än hos män. Studien publicerades i april i tidskriften Blood Pressure.

...dör varje år på grund av KOL. Läs mer på sidan 16.

TEXT **NILS BERGEÅ**

Drygt 40 miljoner kronor

har Hjärt-Lungfonden delat ut till forskning om covid-19 under pandemin. Läs mer i vår nya covid-rapport, som du kan ladda ned på vår hemsida.

En minnesgåva ger hopp

ATT GE EN minnesgåva är ett fint sätt att hedra minnet av någon som stått dig nära. Minnesgåvan hjälper forskningen mot nya genombrott. Den finns kvar och gör skillnad när blommor och kransar blommat ut.

Läs mer på hjart-lungfonden.se/stod-oss/minnesgava.

Tipsa oss!

Vad vill du läsa om i Forskning för Hälsa?
Skicka dina tips till tidningsredaktionen@hjart-lungfonden.se

Golftävling med stort hjärta

Sedan 2014 ordnar Arninge Golfklubb med eldsjälen Susan Breitholtz i spetsen tävlingen Hjärtslaget till förmån för forskningen.

I ÅR AVGJORDES tävlingen den 4 juni med 108 deltagande tjejer.

– Initiativet var först tänkt för att uppmuntra fler kvinnliga golfare att tävla. Vi funderade sedan på hur vi skulle kunna utveckla tävlingen och då föddes idén att involvera Hjärt-Lungfonden, säger Susan Breitholz som är ordförande i klubbens damkommitté.

Hundra kronor från varje deltagares startavgift går till Hjärt-Lungfonden.

– Tävlingen ger möjligheten att göra något bra för hjärtat i dubbel bemärkelse, motion i kombination med stöd till forskningen. Vi vill tacka Susan och hennes team och alla som deltagit, säger Monica Carlsson och Carin Blicke Rehle från Hjärt-Lungfonden som var med och spelade.

Susan Breitholz

MONICA CARLSSON

En vältajmad korsordsvinst

Nils-Erik Rylander i Linköping löste korsordet i förra numret och lottades fram som en av vinnarna av kokboken ”Leva livet”.

”Att beskedet kom idag är speciellt roligt eftersom jag har varit på ultraljudsundersökning av hjärtat inför en kommande installation av pacemaker”, skrev han till oss när han fått beskedet.

”Det är för mig ingen tvekan om att pengarna ni samlar in för forskningen framåt! Det är kul att få vara en liten del i det hela som månadsgivare”.

Stort tack Nils-Erik och alla andra månadsgivare som bidrar till forskningens framgångar!

Vi springer för forskningen – du kan också vara med

Söndagen den 26 september 2021 arrangerar Hjärt-Lungfonden ett digitalt lopp där alla kan vara med. Det spelar ingen roll var du går eller springer, eller vilken form du är i – du väljer själv vilket tempo du vill hålla och vilken sträcka du vill springa.

I ANSLUTNING TILL World Heart Day arrangerar Hjärt-Lungfonden ***Vi springer för forskningen***, ett digitalt lopp där alla kan vara med och gå eller springa, och där alla intäkter går till hjärt-lungforskningen.

Du kan springa var som helst och väljer själv om du vill springa 2,5 km, 5 km eller 10 km. Så ta tillfället i akt och bjud med din familj, dina kollegor eller din bästa vän och var med du också! Anmälningsavgiften är 50 kronor som oavkortat går till hjärt-lungforskningen.

Loppet går av stapeln söndagen den 26 september och pågår mellan klockan 09.00 och 18.00. Klockan 09.00 startar en livesändning på Facebook och sedan kan du springa när det passar dig under dagen. Det enda du behöver tänka på är att rapportera in din tid senast 18.00. Extra stilpoäng till dem som springer en bana i form av ett hjärta!

Läs mer och anmäl dig på hjart-lungfonden.se/spring

Fira hjärtats dag med Hjärt-Lungfonden och MåBra

Den 29 september är det World Heart Day, dagen då hela världen uppmärksammar hjärthälsan. För att fira detta arrangerar vi ett digitalt evenemang tillsammans med tidningen MåBra.

WORLD HEART DAY är ett årligt återkommande internationellt initiativ för att öka medvetenheten och kunskapen om hjärt- och kärlsjukdomar.

För att uppmärksamma denna viktiga dag kommer Hjärt-Lungfonden att sända ett digitalt evenemang tillsammans med tidningen MåBra.

Massor av intressant och matnyttig information om aktuell hjärtforskning utlovas.

Notera gärna datumet i kalendern, och håll utkik på hjart-lungfonden.se för mer information!

TEXT **NILS BERGEÅ**

”Jag hade kunnat hoppa över hus”

Hjärt- och lungsjukdomarna skördar fler människoliv än några andra sjukdomar – i Sverige och världen. I tidigare utgåvor bad vi er läsare bidra med era personliga erfarenheter i kortformat. Tack för alla bidrag! Här publicerar vi ett av breven som vi fick.

Hej!
Jag är 85 år och är bosatt i Skara. För omkring tre år sedan blev jag kallad att göra en ultraljudsundersökning av hjärtat, orsaken minns jag inte. Efter själva undersökningen skulle en läkare titta på resultatet. Han berättade att jag hade blåsljud och att aortaklaffen inte tätade ordentligt. Redan som barn visste jag om blåsljudet, men det har aldrig begränsat mig.

Nästa år var det dags för ännu en ultraljudsundersökning. Nu var det sämre, men fortfarande inte akut.

Förra året, i september, var det dags igen och nu var det andra tongångar. Klaffen var så dålig så att ett byte behövdes göras. Det fanns två alternativ, öppen kirurgi eller artäroperation.

Jag skulle inte leva så lång tid om en ny inte sattes dit. Så var det med det.

Jag fick åka till Sahlgrenska för att träffa en läkare som sa att det brådskade med bytet och att fick bli via artären. Jag fick genomgå kranskärlsröntgen, hjärtröntgen och lungröntgen och allt var bra.

Några veckor senare fick jag inställelsebesked och infann mig åter på Sahlgrenska. Här vidtog tvättning och klockan 8.40 dagen därpå skulle det ske. Operationen tog bara 35 minuter och jag hade kunnat hoppa över hus, så bra kände jag mig. Jag flyttades till Skövde efter några dagar.

I mars i år kom nästa smäll. Då vaknade jag mitt i natten och hade ont i käken så jag tog en Alvedon. Min sambo hade också vaknat. Hon kände till symtomen och larmade 112. I ambulans kördes jag med blåljus till sjukhuset i Skövde. Jag minns inte mycket av resan.

Läkaren berättade dagen efter att ambulanspersonalen fått ”sparka i gång” hjärtat två gånger, och att samma sak behövde göras två gånger till på akuten. Allt hade hängt på minuter.

Det blev en pacemaker och en övervakningsdosa.
Snacka om tur!

Hans Anderson, Skara
Månadsgivare till Hjärt-Lungfonden

Fortsätt gärna att skicka in dina personliga erfarenheter av hjärt- eller lungsjukdom i kortformat. Mejla oss max 1 500 tecken med rubriken ”Min berättelse” till tidningsredaktionen@hjart-lungfonden.se. Vi fortsätter att publicera berättelser i kommande utgåvor av tidningen.

Sökes: Fler hjärtvänliga företag

FLER MÄNNISKOR LIDER och dör av hjärt- och lungsjukdomar än något annat. Och med anledning av covid-19 är behovet av ny forskning större än någonsin. De människor som lider av hjärt- och lungsjukdomar drabbas nämligen ofta särskilt hårt. För att hjälpa denna riskgrupp delar Hjärt-Lungfonden ut akutanslag till covid-19-relaterad forskning. Därför söker vi nu fler företag som vill stödja den livsviktiga forskningen för ett längre och friskare liv.

Vill ditt företag vara med? Kontakta Lotta Johansson, lotta.johansson@hjart-lungfonden.se eller /tfn/

När ni blir ett hjärtvänligt företag får ni, oavsett val av paket, banners och mailsignatur för att sprida ert engagemang för forskningen.

Läs vår nya covid-rapport!

Rapporten sammanfattar all forskning som fonden finansierar inom covid-19. Läs mer om rapporten på sidan 16 och ladda gärna ned den på vår hemsida.

All rörelse räknas!

Folkhälsomyndigheten har tagit fram svenska riktlinjer för fysisk aktivitet och stillasittande. Det övergripande budskapet är att all rörelse räknas.

Riktlinjerna ger rekommendationer för alla befolknings- och åldersgrupper i Sverige, oavsett kön, kulturell bakgrund, socioekonomisk status eller funktionsnedsättning.

Rapporten med de nya riktlinjerna finns att ladda ned på Folkhälsomyndighetens hemsida.

Här är de viktigaste budskapen:

- All rörelse räknas. Samla rörelser i vardagen och hitta vardagsaktiviteter.
- Ta rörelsepauser. Några minuter varje halvtimme minskar riskerna med långvarigt stillasittande.
- Det är bättre att vara lite fysiskt aktiv än att inte vara aktiv alls.
- Börja med små mängder fysisk aktivitet, och öka gradvis frekvensen, intensiteten och varaktigheten med tiden.

Välkommen till vår testament-skola!

HJÄRT-LUNGFONDENS testamentskola, som finns tillgänglig på hjart-lungfonden.se i åtta delar, är en kostnadsfri resurs som lär ut hur man går tillväga för att upprätta ett testamente. Beställ gärna vår testamentshandledning, även den kostnadsfri, via fliken i detta nummer.

26

pågående forskningsprojekt om hjärtinfarkt finansieras av Hjärt-Lungfonden. Läs mer på sidan 25.

Kan en Postkodlott bidra till att vi lever längre?

Det kanske låter konstigt, men på sätt och vis kan en lott faktiskt bidra till att vi lever längre. Eftersom hela överskottet från Postkodlotteriets försäljning går till 58 viktiga organisationer, bland andra Hjärt-Lungfonden som kämpar för att fler människor ska få ett längre och friskare liv. Tack vare alla som har eller har haft en Postkodlott har Hjärt-Lungfonden hittills fått ta emot 320 miljoner kronor.

Det är det allra bästa med Postkodlotteriet.

Men det finns en sak till som är väldigt bra, och det är att du kan vinna tillsammans med dina grannar, samtidigt som du bidrar.

Köp lott eller läs mer på postkodlotteriet.se

SVENSKA POSTKOD LOTTERIET

Åldersgräns 18 år. Gå in på stödlinjen.se om du eller en anhörig spelar för mycket. Mer info på postkodlotteriet.se

Göran kom tillbaka

UNDER CORONAPANDEMINS andra våg hamnade Göran van den Brink på Karolinska universitetssjukhuset med en syrgasmask. När han tillfrågades om han ville vara med i en studie tvekade han inte en sekund. Behandlingen i tryckkammare beskriver han som rena himmelriket.

TEXT KARIN STRAND FOTO OLA HEDIN, ANDERS KJELLBERG/PRIVAT

GÖRAN VAN DEN Brink sitter i trädgården bakom huset vid Ängby torg i Stockholm. I parken intill gungar barn och ett träd ger precis lagom skugga över stolarna som står på coronaanpassat avstånd. Trots att en helikopter smattrar i skyn andas hela bilden idyll.

I december 2020 var Göran van den Brinks liv långt ifrån idylliskt. Då låg han på Karolinska universitetssjukhuset i Solna med en syrgasmask och kände dödsångest. Han hade, som så många andra, drabbats av covid-19.

– Bara ett par veckor tidigare hade jag opererat bort en tumör på thymus, så min andning var redan rätt ansträngd. Jag gjorde allt för att undvika att bli coronasmitta, men min fru blev smittad på sitt arbete och trots att hon isolerade sig hemma blev även jag smittad, berättar han.

DET BÖRJADE MED hosta men övergick snart i hög feber, närmare 40 grader. Sjukvårdsupplysningen rekommenderade ett besök på närakuten och därifrån blev det direkttransport till Karolinska.

– Jag blev inlagd direkt. Förutom febern kände jag mig inte speciellt dålig, så jag tänkte att jag kanske bara skulle ligga inne på observation i något dygn, berättar Göran van den Brink.

Så blev det inte. Det började bli besvärligt med andningen och Göran fick syrgas, först via en grimma, så småningom via mer och mer avancerade masker. Då fick han en förfrågan från överläkaren Anders Kjellberg – ville han vara med i en studie som involverade syrgasbehandling i tryckkammare?

– Jag svarade ja direkt. Med den bakgrund jag har vet jag hur viktigt det är med forskning. Hade det handlat om en studie med läkemedel hade jag också svarat ja. Kan man bidra till forskningen så bör man, säger Göran van den Brink bestämt.

Göran van den Brink är utbildad apotekare och arbetar numera som rekryteringskonsult inom området life science. I sitt arbete möter han många företag som sysslar med läkemedelsutveckling och läkemedelstillverkning och vars verksamhet utgår från forskning vid Karolinska institutet.

INNAN BEHANDLINGEN I tryckkammaren hann inledas blev Göran snabbt sämre. Syremättnaden i blodet minskade kraftigt och han klarade inte av att röra på sig det minsta. Till slut fick han en högtrycksmask och rekommenderades att ligga på mage.

– Då fick jag dödsångest!

Efteråt berättade Anders Kjellberg för Göran att det hade varit på vippen att han hade hamnat på intensivvårdsavdelning i stället för i tryckkammaren, så illa var det. Men i stället fick alltså Göran som första covidpatient testa behandling i tryckkammare.

– Anders kom själv och hämtade mig och satt sedan bredvid kammaren under den timme jag låg där. Att få slippa masken och i stället andas fritt i kammaren var som att komma till himmelriket, en otrolig lättnad.

→

”Förutom febern kände jag mig inte speciellt dålig, så jag tänkte att jag kanske bara skulle ligga inne på observation i något dygn”

Redan en vecka efter utskrivningen promenerade Göran 10 000 steg om dagen och det har han fortsatt med sedan dess.

JAG KÄNDE MIG inte sjuk alls utan kunde prata och skratta, berättar Göran van den Brink.

– På kvällen efter den första behandlingen blev jag lite sämre, men nästa morgon var jag bättre och sedan blev jag bättre och bättre för varje timme i tryckkammaren. Redan efter den andra behandlingen kände personalen knappt igen mig och jag mådde så bra att jag hade kunnat gå hem.

FEM GÅNGER PÅ sex dagar behandlades Göran van den Brink i tryckkammaren. De avancerade maskerna kunde ersättas med allt enklare och när behandlingen var klar var Göran på benen, gymnastiserade, promenerade och pratade med journalister.

– Tidigare arbetade jag som PR-konsult i life science-branschen så jag visste hur jag skulle gå tillväga för att sprida information om forskningsstudien. Det blev intervjuer i både radio, tv och tidningar, skrattar han.

I alla intervjuer var Göran van den Brink noga med att studien – inte han själv – skulle vara i fokus. I tv-intervjuerna fanns även Anders Kjellberg med.

– Anders satt med vid samtliga mina fem behandlingar i tryckkammaren. Det betyder att jag fick fem exklusiva timmar med honom och kunde fråga om allt mellan himmel och jord. För mig blev det väldigt viktigt att sprida information om studien så att covid-patienter skulle efterfråga behandlingen.

NÅGRA RESTSYMTOM HAR Göran van den Brink inte upplevt. De första dagarna hemma var han trött, men redan efter en vecka promenerade han 10 000 steg om dagen och det har han fortsatt med sedan dess.

Flera gånger under samtalet återkommer Göran van den Brink till den förstklassiga

Hyperbar oxygenbehandling

Hyperbar oxygenbehandling, HBO, innebär inandning av syrgas i en tryckkammare vid högre tryck än normalt atmosfärstryck. HBO har kraftiga anti-inflammatoriska effekter och används vid akuta tillstånd som dykarsjuka och kolmonoxidförgiftning, men också vid vissa kroniska inflammatoriska sjukdomar, exempelvis strålskadad vävnad.

DINA GÅVOR gör denna forskning möjlig

Personligt

Göran van den Brink

Ålder: 56 år.
Sysselsättning: Rekryteringskonsult inom området life science. Utbildad apotekare.
Familj: Hustru och två barn, 17 och 14 år
Intressen: Vin, i synnerhet tyska rieslingviner och viner från Piemonte. Tidigare lagledare och assisterande tränare för barnens fotbollslag. ”När min son slutade med fotbollen och min dotter bytte lag fick jag plötsligt väldigt mycket tid över”.

vård han fick på Karolinska universitetssjukhuset, både som kirurgpatient och som covidpatient.

– En mer fantastisk vård hade man inte kunnat få någon annanstans, den var verkligen av världsklass. Jag hade ett eget stort rum med badrum, personalen var oerhört engagerad och till och med maten var god! Jag är rätt kräsen när det gäller mat och lagar mycket själv, så jag kan intyga att det verkligen serverades god mat, säger han.

På frågan om ifall sjukdomen påverkat hans syn på livet skakar Göran van den Brink på huvudet.

– Nej, det tycker jag inte. Jag har alltid sett positivt på livet och fokuserat på att njuta av det. Och även när jag mådde som värst och hade ångest försökte jag förmedla en positiv bild till min familj. Jag tror inte att de riktigt fattade hur sjuk jag var, säger han.

Läs mer om forskningsprojektet på sidan 17!

Totalt har Hjärt-Lungfonden hittills delat ut mer än 40 miljoner kronor till 73 covid-19-relaterade forskningsprojekt.

DINA GÅVOR gör denna forskning möjlig

Ny rapport om fondens satsning på covid-19

När pandemin lamslog världen i fjol tog Hjärt-Lungfonden ett initiativ som är unikt i organisationens historia – en extrainsatt akut anslagsutlysning till forskning om covid-19 kopplat till hjärt-, kärl- och lungsjukdom.

TEXT **NILS BERGEÅ** ILLUSTRATION **KOTRYNA ŽUKAUSKAITĖ**

BAKGRUNDEN VAR ATT det redan tidigt under pandemin stod klart att personer med dessa sjukdomar är särskilt sårbara för att utveckla allvarlig covid-19-sjukdom. Covid-19 i sig visade sig också medföra en risk för hjärt-, kärl- och lungkomplikationer.

Det nyinstiftade anslaget har nu delats ut vid två tillfällen. Vid den senaste anslagsfördelningen, våren 2021, var fokus särskilt på långsiktiga komplikationer hos dem som insjuknar i covid-19. Vid sidan om de extrainsatta anslagen har fondens ordinarie anslag delvis kanaliserats till covid-relaterad forskning. Totalt har Hjärt-Lungfonden hittills delat ut mer än 40 miljoner kronor till 73 covid-19-relaterade forskningsprojekt.

Alla de pågående projekten och de resultat som hittills framkommit har vi nu samlat i en rapport. Många av de spännande projekten lyfts i längre artiklar, medan andra beskrivs mer kortfattat. Här diskuteras också kunskapsläget kring covid-19 och hjärt-, kärl och lungsjukdom samt hur hjärt- och lungsjukvården påverkats under pandemin. En enkät till forskare med pågående anslag om hur pandemin påverkat forskningen redovisas också.

Vill du läsa den nya covid-rapporten?
Ladda ned den på vår hemsida, eller maila tidningsredaktionen@hjart-lungfonden.se

Och följ oss gärna på Instagram och Facebook där vi löpande lyfter fram resultat från de covid-19-forskningsprojekt som vi finansierar.

Syrgas vid högt tryck utvärderas

Behandling med syrgas i tryckkammare har gett lovande resultat för patienter med svår covid-19 – som Göran van den Brink i reportaget på sidorna 10-15. Nu ska forskare med stöd av Hjärt-Lungfonden utvärdera om metoden fungerar vid långtids-covid.

Forskare vid Karolinska universitetssjukhuset genomför sedan en tid en randomiserad studie där patienter med akut, svår covid-19 får genomgå behandlingen. Göran van den Brink, se sidan 10-15, är en av dessa och resultaten har hittills varit lovande.

– Våra preliminära data och flera publicerade fallstudier tyder på att metoden fungerar. Då det ser ut att fungera på akut covid-19 är det rimligt att utreda om det fungerar på långtids-covid. Vi vill undersöka om HBO kan snabba på tillfrisknandet, lindra eller rentav bota dessa patienter, säger Peter Lindholm, professor i hyperbar medicin vid University of California i San Diego, USA, och docent vid Karolinska institutet.

Flera studier på olika organ och organsystem har visat att HBO verkar antiinflammatoriskt.

– En av mekanismerna medieras sannolikt via det så kallade HIF-1 systemet som man normalt pratar om vid syrebrist, men HBO ger paradoxalt en stimulans av detta system trots att man får ”för mycket” syre. HBO är i princip utan biverkningar jämfört med kortison och andra starka antiinflammatoriska läkemedel. Dessutom är det inte farligt att få för mycket syrgas under en kort period jämfört med att få för lite syre, säger Peter Lindholm.

Frivilliga patienter med långtids-covid, som remitterats till Karolinskas post covid-mottagning, kommer att randomiseras till den placebo-kontrollerade, dubbelblinda läkemedelsprövningen där hälften får behandling med hyperbar syrgas. Behandlingen pågår i 90 minuter och genomförs upp till tio gånger. Tidsramarna för studien är 2-3 år och forskarna räknar med att kunna starta före sommaren.

– Om metoden fungerar har den potential att användas för de miljontals patienter med långtids-covid som vi sannolikt kommer att se efter pandemin. Studier indikerar ju att uppemot 10 procent av covid-patienterna drabbas av långvariga symtom, säger Peter Lindholm.

HBO-studien på Karolinska är ett av de många forskningsprojekt som fått Hjärt-Lungfondens extrainsatta covid-19-anslag.

FOTO: ANDERS KJELLBERG

Hjärt-Lungfondens Stora forskningsanslag 2021 går till forskning om lungsjukdomen KOL. GUNILLA WESTERGREN-THORSSON i Lund undersöker vägar att få patienternas lungor att självläka.

Träning och stamceller ger hopp för KOL-patienter

GUNILLA WESTERGREN-THORSSON, professor i lungbiologi vid Lunds universitet, tog i år i hård konkurrens hem Hjärt-Lungfondens mest prestigefyllda anslag.

Hon tilldelas Stora forskningsanslaget för sin forskning om hur man kan aktivera lungornas självläkningsförmåga. Utdelningen av anslagschecken skedde på Stockholms slott i början av juni och Gunilla berättade för Prins Daniel om projektet.

– Det här betyder oerhört mycket för mig, projektet och i slutändan KOL-patienterna. Nu kan vi bland annat anställa en forskningssjuksköterska, en fysioterapeut och en forskningskoordinator. Vi kan satsa ännu mer på den molekylära forskningen och gräva djupare, säger hon.

Lungsjukdomen KOL försvårar luftflödet till och från lungorna. Sjukdomen medför försämrad livskvalitet, ofta långa sjukhusvistelser och nedsatt arbetsförmåga. KOL är ett stort folkhälsoproblem världen över. Effektiva, sjukdomsspecifika behandlingar saknas.

ATT GUNILLA WESTERGREN-THORSSON brinner för KOL och andra lungsjukdomar har delvis en personlig bakgrund. Både hon själv och hennes dotter är astmatiker, och hennes mamma dog i lungemboli. Hennes pappa levde med KOL.

KRONISK OBSTRUKTIV LUNGSJUKDOM (KOL)

- Mellan 400 000 och 700 000 människor i Sverige beräknas ha KOL.
- Mellan 8–10 procent av befolkningen över 45 år antas vara drabbade av KOL, men bara 30 procent av dem har fått en diagnos.
- 20-25 procent av de som utvecklar KOL har aldrig rökt. Ungefär hälften av dessa antas ha utsatts för skadlig exponering av gas, damm och rök i arbetslivet.
- Cirka 3 000 människor i Sverige dör varje år på grund av KOL. Fler kvinnor än män dör av sjukdomen.

KÄLLOR: SOCIALSTYRELSEN: UTVÄRDERING AV VÅRD VID ASTMA OCH KOL, 2018; M SKÖLD, LÄKARTIDNINGEN, MARS 2017 SAMT SOCIALSTYRELSENS STATISTIKDATABAS.

– Trots att han hade en allvarlig form av sjukdomen levde han ett bra liv och var väldigt aktiv. Under mina 30 år som forskare har jag funderat mycket på det. Varför blir vissa väldigt sjuka av KOL medan andra faktiskt inte blir det? Vad är det i lungorna som leder till det ena eller andra? Det är just dessa processer som jag och min forskargrupp försöker nysta upp. Vi vill identifiera mekanismer som aktiverar läkning och återskapande av funktionell lungvävnad hos patienterna, berättar Gunilla Westergren-Thorsson.

– Alla KOL-patienter har delar av lungorna som är sjuka och andra delar som är friska. Men det finns också områden som befinner sig i ett slags mellanläge, de kan med tiden antingen tippa över mot det friska eller det sjuka. Vi fokuserar särskilt på de här områdena av lungan och vill hitta vägar att få den här vävnaden att gå i riktning mot det friska, säger hon.

HUR KAN DÅ den här självläkningen av lungorna sättas igång? Gunilla Westergren-Thorssons hypotes är att anpassad, medelintensiv fysisk träning kan göra jobbet.

I hennes forskningsprojekt får KOL-patienter som genomgått grundläggande undersökningar genomgå ett handlett träningsprogram med en kombination av konditions- och styrketräning under 12 veckor. Prover tas och en lång rad parametrar analyseras från blod och lungvävnad. På labbet studeras på molekylär nivå celler och proteiner, bland annat så kallade mesenkymala stamceller, som antas vara viktiga för lungornas självläkning.

– Strukturerad, medelintensiv träning kan vara ett bra och billigt behandlingsalternativ i sig. Men på labbet vill vi identifiera biomarkörer som är viktiga för självläkningen och som kan vara måltavlor för nya behandlingsmetoder och kan kopplas till förbättrad lungfunktion och hälsa. Lyckas vi så kan den positiva effekten av träning komma att kunna förstärkas med farmakologisk behandling, säger Gunilla Westergren-Thorsson.

PROJEKTET SPÄNNER ÖVER klinisk forskning och grundforskning och är därför ett exempel på vad som brukar kallas translationell forskning. Det omfattar i första hand patienter med KOL, men kan ha potential att hjälpa människor med andra lungsjukdomar där självläkning av lungvävnad är önskvärd. Lungskador efter covid-19 är en av flera tänkbara tillämpningar.

Kristina Sparreljung, Hjärt-Lungfondens generalsekreterare, tycker att covid-pandemin illustrerar vikten av forskning om lungornas sjukdomar.

– Pandemin har ju tydligt visat hur sårbara lungorna är. Behandlingar som kan resultera i nybildad lungvävnad och förbättrad lungfunktion är därför mer önskvärda än någonsin, säger hon.

Hjärt-Lungfondens Stora forskningsanslag utgörs av 15 miljoner kronor som fördelas över tre år.

TEXT **NILS BERGEÅ** FOTO **LEONARD GREN**

Forskningens mål, KOL:

Mellan 400 000 och 700 000 människor i Sverige beräknas leva med lungsjukdomen KOL, men många av dem har ännu inte fått diagnosen. I snitt dör åtta personer varje dygn på grund av folksjukdomen, som försvårar luftflödet till och från lungorna.

Forskningens mål är att bättre förstå samlingsdiagnosen KOL samt utveckla ny individanpassad behandling som minskar lidandet och risken för en för tidig död för dig som har sjukdomen.

Målet är en av de övergripande, visionära målbeskrivningar som Hjärt-Lungfonden antog 2019 för centrala forskningsområden.

Vinn världens bästa kokbok!

Kokboken *"Leva livet"* av Maj-Lis Hellenius och Tommy Cederholm utsågs nyligen till bästa bok i världen i sin kategori i Gourmand World Cookbook Awards. Lös korsordet och skicka oss lösningen i de tonade rutorna senast den 10 oktober 2021, så har du chansen att vinna boken.

E-post: Mejla lösningen till korsord@hjart-lungfonden.se. Kom ihåg att ange namn och postadress.
Vykort: Skriv lösningen på kortet, ange namn och adressuppgifter och skicka till Hjärt-Lungfondenkrysset, Hjärt-Lungfonden, Box 2167, 103 14 Stockholm .

Lösningen i förra numret var
Färgsprakande livstecken
Vinnare: Nils-Erik Rylander, Linköping
Birgitta Westergren, Hede
Ove Palbring, Tyresö
Lilian Svensson, Kristianstad
Anette Persson, Kärna
Lennart Schilling, Linköping
Carina Andersson, Göteborg
Marianne Skogström, Stockholm
Beth Marie Einvall, Lenhovda
Gunilla Österberg, Boden

Priserna skickas ut under september månad. Grattis!

Vinn boken "Leva livet"!

© MAPELL korsord 2021

GRIS-BROR
GÅR DET BUS-ENKLA
SKAFFAS IBLAND FÖR ROS SKULL
BEDRA-GARE
BRUKAR SMÅ PÅ TOMTEN
MILNES NALLE
GILLET
SHREK-MILJÖ
GÖR KORT-HUS
ÅNGEST
HAMMAR-HERRE
ÄLGAR OCH RÅDJUR
BORST-BINDAR-HARANG-ER
NÅGOT DYLIKT
BETYD-ER KNAP-PAST ETT DUGG
KARAVAN-STOPP
HYLLA
CERE-MONI
DEMON-STRERAR
GENUA-FOCKEN
KAN VA-RA HÅR-RESANDE
SÄKER
FATTIG-MANSKO
UPP-SKRÄMD
FINNS I TEATER-VARIANT
TÄNDER
KAN VA-RA FÖR SALT
SAKNAR SÄLLAN SÄLLSKAP
KNYCKT
HÄRSKA
ÄR BLO-DIGT NÄR DET ÄR SOM VÄRST
BLEV LÖTTLÖS
FÖRE HÖGHET
VAR ONKEL TOM
KAN KLÄTTRA LÄNGS VÄGGEN
HAR OKUN-NIG PÅ PROV
SAK FÖR SAK
TJUT
LÅNGÖRA
GIBBON-APA
SIBE-LIUS
VILL VI OFTA HA KAFFET
Marie
JUNI-FLICKA
VÄL-HÄNGD
ÄR DAM-ERNA I LEKEN
MAT-JORDEN
ÄR POSITIV
FRÖ-BESTRÖ
VERKAR SÖV-ANDE
SUSA
KRUK-ÄMNE
AN-MÄLA
HAR OMYN-DIG INGEN
KAN MAN TA UT SVÄNG-ARNA MED
GÖR LÅNG LÄNGRE
GARN
ROMAN-TIKEN

”Det sista jag hann säga var att jag älskade honom”

När KRISTINA var fem år ringde telefonen. Hennes farfar hade dött i hjärtinfarkt. När hon var åtta ringde det igen.

TEXT **NILS BERGEÅ** FOTO **LEONARD GREN/PRIVAT**

NU VAR DET hennes älskade pappa Sture, 39, som hade hamnat på sjukhus. Även han hade fått en hjärtinfarkt.

– För mig betydde det här en enda sak. Fick man hjärtinfarkt så dog man, punkt. För det var ju precis vad som hade hänt min farfar, säger Kristina Sparreljung.

Men Sture hade tack och lov klarat infarkten. Kristina fick följa med till pappas rum på sjukhuset.

Bland slangar och maskiner låg den normalt så starka och levnadsglada mannen.

Han var helt utpumpad.

– Det var skrämmande att komma in i rummet. Jag minns fortfarande orden, de vuxna sa att han hade fått en massiv hjärtinfarkt. Glädjen var förstås oändlig över att han klarat sig, men jag började förstå att pappa inte var så frisk på insidan som man kunde tro av hans kraftfulla yttre, säger Kristina.

STURE MÅ HA varit hjärtsjuk, men i bildlig mening var hans hjärta stort och generöst.

Han var rolig och hade nära till skämt och skratt. Fysiskt var han ett praktexemplar – reslig, muskulös och vältränad.

På somrarna tog han med sig barnen i båten ut till skärgården.

– Pappa var uppväxt i Blekinge. Han älskade havet och skärgården. Men inte bara det, han ville visa oss hela Sverige från norr till söder. Det var inte alltid jättepopulärt, jag ville ju hellre åka på charterresa till Medelhavet som alla kompisar, säger Kristina.

Efter hjärtinfarkten lade pappa Stures hjärtsjukdom en skugga över familjelivet.

– Själv var han kortfattad och ville aldrig lägga över bekymmer på någon annan. Han gnällde aldrig och sa oftast att ”det är bra” om man frågade. Men hos oss närstående fanns en oro under ytan. Jag bar jag själv hela tiden känslan att det här kanske är sista gången vi ses. Det kunde ta slut ikväll eller nästa vecka.

Sture fick genom åren flera nya infarkter och genomgick en stor, öppen bypass-operation.

– Den tärde på honom. Det var som att han fick lite dödsångest efter den stora operationen.

Det dramatiska slutet kom när Sture var 64. Han var ensam hemma när han fick ytterligare en massiv hjärtinfarkt.

– Han låg som förlamad och kunde inte röra sig ur fläcken på flera timmar. På något sätt lyckades han ändå dra fram telefonen och slå 112. Polisen och ambulanspersonalen fick slå sönder ett fönster för att ta sig in, berättar Kristina.

KRISTINA, SOM DÅ hunnit bli 34 och hade två småbarn, träffade sin pappa på sjukhuset. ”Jag älskar dig” blev de sista orden. Läkarna tyckte att läget var under kontroll, men Sture föll ihop några dagar senare när hans fru försökte hjälpa honom att duscha. Han dog i hennes armar.

– Min yngre bror Lasse, som gick sista året i gymnasiet då, ringde panikslagen och berättade för mig. Eftersom läkarna hade trott att faran var över blev det en enorm chock. Saknaden är fortfarande obeskrivlig. Pappa var inte klar med livet och vi var inte klara med honom. Han hann knappt träffa sina barnbarn, säger Kristina.

Personligt

Kristina Sparreljung

Ålder: 54.
Bor: Hägersten.
Familj: Sambo och två barn.
Yrke: Generalsekreterare på Hjärt-Lungfonden.
Aktuell: Firade 25 år på Hjärt-Lungfonden i augusti. Hon anställdes 1996 för att arbeta med gåvoservice och affärsverksamhet när fonden hade 8 000 givare i sin databas. Idag är motsvarande siffra 580 000. Under åren på fonden har Kristina bland annat arbetat med IT-frågor, Hälsans stig och varit insamlingschef. 2014 nådde hon den högsta operativa nivån i organisationen när hon utsågs till generalsekreterare. Hon är dessutom styrelseledamot i World Heart Federation och har flera styrelseuppdrag.

”Jag är stolt över att vara en kugge i ett maskineri som gör forskningen möjlig”

FAKTA: HJÄRTINFARKT

Varje timme får i snitt tre personer i Sverige hjärtinfarkt. Cirka 24 300 personer drabbades 2019, enligt Socialstyrelsens statistik.

Antalet hjärtinfarkter i Sverige har länge minskat. På bara 17 år, mellan 2002 och 2019, minskade antalet hjärtinfarkter från omkring 650 till 310 fall per 100 000 invånare.

Möjligheten att överleva en hjärtinfarkt har ökat på senare år. Cirka 5 200 personer dog med hjärtinfarkt som underliggande eller bidragande dödsorsak 2019.

Hjärtinfarkt är fortfarande betydligt vanligare hos män än hos kvinnor, även om skillnaden mellan könen har minskat över tid.

KÄLLA: SOCIALSTYRELSEN.

Kristinas pappa Sture dog av en massiv hjärtinfarkt. Själv har hon vigt sitt liv till kampen mot hjärt-, kärl- och lungsjukdomarna.

HÄNDELSERNA HAR FORMAT den person som Kristina är idag. De har också gett henne ett personligt argument för mig att vara där hon är idag yrkesmässigt, på Hjärt-Lungfonden.

– Det har gett en större känsla av mening. Jag är stolt över att vara en kugge i ett maskineri som gör forskningen möjlig. Tack vare forskningen har behandlingsmetoder utvecklats som gör att allt färre behöver dö på det sätt som min pappa gjorde, säger Kristina, som idag är Hjärt-Lungfondens generalsekreterare.

DET ÄR INGEN överdrift att påstå att hon bidragit till den glädjande utveckling som innebär att allt färre dör på det sätt som hennes pappa gjorde. Hennes organisation och dess givare bidrar varje år med hundratals miljoner till forskningen.

Ett exempel är SCAPIS som är Hjärt-Lungfondens största enskilda forskningssatsning någonsin. Syftet med den stora befolkningsstudien där 30 000 svenskar deltar är att inhämta ny, detaljerad kunskap om hjärt-, kärl- och lungsjukdomarnas uppkomst. Målet är att kunna förebygga sjukdomarna, ställa bättre och tidigare diagnos, påverka sjukdomsförloppet och hitta nya, bättre behandlingsmetoder. Läs gärna mer om SCAPIS i Forskning för hälsa nummer 2/21.

Visionen är att man via ett blodprov ska kunna se vilka som är i riskzonen för att drabbas av exempelvis hjärtinfarkt eller stroke – och förebygga att det händer.

”TA ETT GLAS varm mjölk och gå och lägg dig” var det råd som Sture fick efter sin första hjärtinfarkt. Det var vila som gällde. Lite på nåder fick han ändå komma in till sjukhuset.

– Tack och lov har forskningen gått framåt sedan dess. Idag skulle budskapet vara ”vi skickar en ambulans, du måste komma in direkt”. Mitt råd är att hellre ringa 112 en gång för mycket än en gång för litet, säger Kristina.

Sture skulle ha fyllt 85 i år.

DINA GÅVOR gör denna forskning möjlig

Mångsidig forskning om hjärtinfarkt

Hjärt-Lungfonden stöder en lång rad forskningsprojekt om hjärtinfarkt. Bara inom hjärtinfarktområdet finansierar Hjärt-Lungfonden 26 pågående forskningsprojekt i hela landet. Ett exempel är hjärtläkaren Alexandru Schiopus lovande projekt i Malmö som syftar till att ta fram en ny läkemedelsbehandling.

Läs mer om hans forskning i Forskning för Hälsa 4/20.

SOFIA RÅGENKLINT är ny programledare för SVT:s långkörare Fråga doktorn. Hennes pappa dog tidigt i hjärtinfarkt och själv har hon brottats med stressrelaterade hjärtproblem.

Lyssnar på kroppens signaler

SOFIA RÅGENKLINT HAR synts i rutan i över 20 år. I januari tog hon över som programledare för Fråga doktorn.

– Jag lär mig nya saker hela tiden och får ta del av livsöden som jag inte ens visste fanns. Jag känner en stor ödmjukhet inför våra gäster som delar med sig av sina, många gånger, riktigt tuffa erfarenheter, berättar hon.

Sofia har ett särskilt stort engagemang kring hjärt- och kärlsjukdomarna. Precis som Kristina i reportaget här intill har hon förlorat sin pappa i en hjärtinfarkt. Sofia var då 23 år.

– Han fick förmaksflimmer när han var i 40-årsåldern. Han genomgick elkonvertering flera gånger och fick sedan mediciner. Han dog bara 52 år gammal. Det skedde på natten i vår sommarstuga. Själv var jag och campade med mina kompisar i Göteborg och jag kommer aldrig glömma samtalet med mamma. Det gick inte att ta in att han plötsligt var borta, säger Sofia Rågenklint.

– Två veckor innan hjärtinfarkten hade läkaren konstaterat att medicinerna fungerade precis som de skulle och att han var för frisk för en pacemaker.

– Jag minns att han ofta blev andfådd när vi gick på promenad och uppför trappor. Han kände tydligt när hjärtat inte slog som det skulle och blev såklart orolig av det. Pappa lämnade ett enormt tomrum efter sig.

– Med tanke på hur vanligt det är med hjärt- och kärlsjukdomar är forskningen väldigt viktig. Hade pappa levt idag hade han fått en helt annan behandling än den han fick och jag är övertygad om att han fortfarande hade varit i livet.

Sofia har själv haft stressrelaterade problem med sitt eget hjärta.

– Jag jobbade extremt mycket och försökte som så många andra att få ihop livspusslet med jobb, barn varannan vecka och aktiviteter. Jag fick låna en EKG-mätare under ett par dagar och när jag gick upp för Hammarbybacken i Stockholm mätte den 26 dubbelslag på raken. Jag trodde själv att jag fick en hjärtinfarkt men så var inte fallet, som tur var. Jag fick även dubbelslag när jag gick uppför trappor men det gav sig när jag sedan slog ner på tempot.

– Idag har jag blivit bättre på att lyssna på kroppens signaler. När hjärtat börjar slå dubbelslag så är det ett tydligt tecken på att dra ner på tempot, säger Sofia Rågenklint.

TEXT **JOHANNA LEJON** FOTO **MATILDA SANDBERG/SVT**

Sofia tog över som programledare för det populära programmet Fråga doktorn på SVT i mars.

STÖDER FORSKNING I HELA LANDET

Bara inom hjärtinfarktområdet finansierar Hjärt-Lungfonden 26 pågående forskningsprojekt i hela landet. Det övergripande målet för denna forskning är att förutse och förhindra hjärtinfarkter samt ta fram nya behandlingar som ger dig som genomlevt en hjärtinfarkt fler friska år.

VI PÅ HJÄRT-LUNGFONDEN

Insamlingschef med koll på det digitala

NÄR CARIN BLICKE REHLE började på Hjärt-Lungfonden 2018 var det som konsult, med uppdrag att leda organisationen genom en digital transformation. Men när hon året därpå fick frågan om att ta över rollen som insamlingschef behövde hon inte särskilt lång betänketid för att tacka ja.

– Det är klart att man vill medverka till något som är så viktigt. Det vi håller på med bidrar ju till att rädda liv, säger Carin.

Att hjärt- och lungsjukdomar är något som kan drabba vem som helst blev Carin smärtsamt medveten om redan som 14-åring, då hennes pappa dog i hjärtinfarkt. Det var i skarven mellan 70- och 80-talet och behandlingsmetoderna var inte alls utvecklade. Idag hade han kunnat räddas med hjälp av en standardoperation.

– Hade han drabbats av samma åkomma idag, då hade han levt. I det perspektivet blir det så extremt tydligt hur viktig forskningen är.

Som insamlingschef leder Carin ett team på ett tiotal personer som jobbar med att driva och optimera Hjärt-Lungfondens olika insamlingsaktiviteter. Något som trots pandemin gått riktigt bra. 2020 blev ett nytt rekordår, och kanske kan en del av framgången tillskrivas den där digitaliseringsresan som Carin var med om att starta 2018. Tajmingen kunde i alla fall knappast varit bättre, för när pandemin kom så exploderade användningen av digitala kanaler.

– Det är ju hemskt med pandemin och allt den ställt till med. Samtidigt är det spännande att få vara med om den här digitala revolutionen, det är en historisk utveckling vi är med om.

Distansarbetet beskriver Carin som övervägande positivt, även om hon saknar den sociala biten på kontoret. Och så ogillar hon stillasittandet som kommer med alla digitala möten. Detta kompenserar hon dock genom ett flitigt tennisspelande på fritiden.

– Tennisen är mitt största intresse. Jag är en riktig tennisnörd!

TEXT **KRISTOFER KEBBON** FOTO **TINTIN VIDHAMMER**

Följ oss gärna på Facebook

I sociala medier kan du följa senaste nytt från Hjärt-Lungfonden. Som när vi överlämnade Prins Daniels anslag för yngre lovande forskare till docent Alexandru Schiopu i höstas.

twitter.com/hjartlungfonden
facebook.com/hjartlungfonden
instagram.com/hjartlungfonden

KRISTIAN RIESBECK, professor vid Skånes universitetssjukhus i Malmö, skapar med stöd av Hjärt-Lungfonden en plattform för nya, effektiva covid-19-vaccin som kan komplettera de som används idag.

Berätta kort om projektet.
– Den övergripande målsättningen för vårt projekt är att förstå T-cellsimmuniteten vid covid-19, framför allt hos de som har sämre immunitet. Vi vill också utarbeta en plattform som ska kunna användas för att ta fram effektiva vaccin mot pandemiska virusinfektioner. Tanken är att genom ny teknologi stimulera framför allt cytotoxiska T-lymfocyter som angriper virus-infekterade celler, och samtidigt få immunsystemet att utveckla minnes-T-celler som ger ett långvarigt skydd mot infektion, säger Kristian Riesbeck.

Vilka resultat har forskningen gett?
– Vi har tagit fram de så kallade N- och S-proteinerna från SARS-CoV-2, och kopplat dessa till en bärarmolekyl vilket resulterat i så kallade fusionsproteiner. Strategin är att N- och S-proteinerna ska finna sin väg till antigen-presenterande celler, som i sin tur kan aktivera cytotoxiska T-lymfocyter riktade mot viruset. Sedan har vi börjat testa bärarmolekylen med proteinerna på blodceller. Preliminära data från våra pågående försök i en djurmodell visar att fusionsproteinerna ger en kraftigare stimulering av T-celler riktade mot SARS-CoV-2-proteiner.

Hur kan resultaten komma till nytta för patienterna?
– Den pågående pandemin har tydligt visat att det krävs flera olika vaccin för att bekämpa luftvägsvirus, eftersom de hela tiden kan mutera. Den vaccinplattform vi bygger upp är en logisk efterföljare till de nuvarande vaccinen. Det är viktigt att betona att strategin innefattar N-proteinet, som har en mindre tendens att mutera.

– Teknologin kan också användas för andra virus och snabbt anpassas till ändrade förhållanden eller nya pandemier, säger Kristian Riesbeck.

TEXT **NILS BERGEÅ**
FOTO **CHARLOTTE CARLBERG BÄRG**

Personligt

Kristian Riesbeck

Bor: Höllviken.
Familj: Sambo och två vuxna barn, 22 och 24.
Fritidsintressen: Tidigare golf, men ryggen har fått för mycket stryk, nu mest styrke- och konditionsträning med lite löpning. Historiskt intresserad, särskilt 1600-talets historia under stormaktstiden. Sjukdomspanoramat med alla infektionssjukdomar var skrämmande på den tiden!
Drivkrafter: Lära mig mer och utforska saker som vi människor inte vet detaljer om. Göra en insats med att bota och försöka förhindra infektionssjukdomar.

TIPS!
Läs mer om de forskningsprojekt vi stöder på **hjart-lungfonden.se**

B Posttidning

Hjärt-Lungfonden
Box 2167, 103 14 Stockholm

TRE FRÅGOR TILL ...

ANETTE JANSSON, sakkunnig inom intressepolitik och prevention på Hjärt-Lungfonden.

Vi vet alla hur viktigt det är att motionera, äta sunt och inte röka. Vilket är ditt allra bästa hälsotips?

– Ät mycket grönsaker varje dag och se till att komma ut på minst en promenad per dag, låtsas att du har en hund som måste ut och rastas om du inte har någon. När det gäller tobak finns det bara ett råd och det är att sluta röka och snusa!

Berätta om hur Hjärt-Lungfonden arbetar på den politiska nivån för mer hälsosamma matvanor.

– Vi har under lång tid arbetat för att det behövs politisk handlingskraft för att förbättra våra matvanor, inte minst i vårt senaste initiativ ”Folkhälsa för alla” där vi samlade 77 organisationer bakom kravet om en nationell handlingsplan för bättre matvanor.

– Nu har äntligen Livsmedelsverket tillsammans med Folkhälsomyndigheten fått ett uppdrag från regeringen att ta fram mål och insatser för hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion. Det är väldigt glädjande. Uppdraget kom efter att vi presenterat stödet för initiativet ”Folkhälsa för alla”. Vi hoppas att det gjorde skillnad och att vi även ska kunna ge stöd till uppdraget framöver.

IHE, Institutet för hälso- och sjukvårdsekonomi, visar i en aktuell rapport att en mycket stor andel av kostnaderna för hjärt-kärlsjukdom är kopplade till våra levnadsvanor. Vad överraskade dig mest i rapporten?

– Jag kanske inte blev så överraskad, men vad som kan överraska många är att våra matvanor har så stor betydelse för förtida insjuknande och död i hjärt-kärlsjukdomar. Det är det största riskfaktorn efter rökning. Tobaksrökningen har ju minskat mycket i Sverige tack vare att det finns en politisk handlingskraft i den frågan. Nu behöver vi även handlingskraft på andra områden som våra matvanor, säger Anette Jansson.

TEXT **NILS BERGEÅ** FOTO **PRIVAT**

Personligt

Anette Jansson

Gör: Sakkunnig inom intressepolitik och prevention på Hjärt-Lungfonden.
Bor: Sollentuna.
Familj: Man, två barn och hunden Snobben.
Fritidsintressen: Vara i naturen, SUP, yoga och fotografering.
Drivkraft: Rätten till jämlik hälsa.